

شناسنامه ماده:

ساعات هفتگی	نوع واحد	واحد	نوع ماده	عنوان ماده	کد ماده	دوره		
۲	نظری	۲	تخصصی	مکاتب تفسیری ۱		کارشناسی		
							رشته	تفسیر
							روش تدریس	محاضره- مطالعات کتابخانه ای - کار در کلاس
							تعریف ماده	این ماده به بیان : ۱- نشأت تفسیر و مراحل تدوین آن می پردازد ، منهج و مقدار تفسیر نبوی را مورد بررسی قرار می دهد سپس منهج و مصادر صحابه و تابعین و نیز مدارس آنها را توضیح می دهد. ۲- منهج تفسیر روایی و درایی را مورد تحلیل و تجزیه قرار می دهد و نمونه ای از کتب روایی جهت استخراج منهج مؤلفین آن مورد تحقیق و تفحص قرار می دهد مانند تفسیر طبری ، ابن کثیر و غیره
							اهداف ماده	۱- شناسی تاریخ تفسیر از عهد نبوی تا عهد تدوین ۲- شناساندن جایگاه تفسیر نبوی و صحابه و تابعین ۳- شناخت بزرگان تفسیر که تأثیر بسزایی در تفسیر داشتند ۴- آشنا ساختن طلاب با نکات مثبت و منفی کتب تفسیر روایی ۵- شناساندن تفسیر به رأی و جایگاه و شروط و اقسام آن
							دستاورد آموزشی	بعد از تدریس این ماده طالب العلم قادر است: ۱- تاریخ تفسیری در هر عصر را بشناسد. ۲- به منهج تفسیری روایی و درایی پی ببرد. ۳- تصویری درست از کتاب های تفسیری هر دوره داشته باشد. ۴- موارد ضعف و قوت روایی منهج را شناخته و تأثیر آن در تفسیر را تشخیص دهد.

جدول ارزیابی و امتحانات:

ردیف	مورد	حداقل	حداکثر	توضیحات
۱	شناخت تاریخ تفسیر از عهد نبوی تا عصر تدوین و مراحل آن و ممیزات هر دوره	٪۳۰	٪۵۰	
۲	بررسی منهج روایی و کتب مربوطه	٪۱۵	٪۳۰	
۳	بررسی منهج درایی و کتب مربوطه	٪۱۵	٪۳۰	

مراجع و مصادر:

المرجع الرئیسی: التفسیر والمفسرون، د. محمد حسین الذهبی، الطبعة السابعة، مكتبة وهبة، القاهرة، ۲۰۰۰ م. مراجع فرعية: ۱-تعريف الدارسين بمناهج المفسرين، د. صلاح عبدالفتاح الخالدي، الطبعة الثالثة، دار القلم، دمشق، ۲۰۰۸ م ۲-مناهج المفسرين، أحمد بن محمد الشرقاوي، مكتبة الرشد، الرياض ۱۴۲۵هـ ۳-الدراسات في التفسير ومناهجه، أ. د. عيادة الكبيسي، الطبعة الأولى، جائزة دبي الدولية للقرآن الكريم، ۱۴۳۴هـ - ۲۰۱۳ م ۴- مناهج المفسرين للدكتور مصطفى مسلم، الطبعة الأولى، دار مسلم، الرياض، ۱۴۱۵هـ ۵- بحوث في أصول التفسير ومناهجه، أ. د. فهد الرومي، الطبعة الرابعة، مكتبة التوبة، الرياض، ۱۴۱۹هـ

جلسات هفتگی	موضوعات	مقرر تدریس
۱	تعریف مناهج المفسرین، أهمية المساق، أهم المراجع والمصادر فی مناهج المفسرین- التفسیر فی عصر الرسول صلی الله علیه وسلم، فهم النبی صلی الله علیه وسلم للقرآن، ومنهجه فی التفسیر.	مناهج المفسرین للشرقای (۱۵-۲۵)؛ تعريف الدارسین بمناهج المفسرین (۱۵-۲۳)
۲	التفسیر فی عصر الصحابة، تفاوت الصحابة فی فهم القرآن، ومصادر التفسیر فی هذا العصر، ملخص عن المفسرین من الصحابة.	التفسیر والمفسرون (ج ۱/ ۲۷-۴۹) مناهج المفسرین للشرقای (۲۵-۳۹)؛
۳	عبد الله بن عباس (ترجمته و مبلغه من العلم وأسباب نبوغه و منهجه فی التفسیر وطرق الرواية عنه).	التفسیر والمفسرون (ج ۱/ ۵۰-۶۳) مناهج المفسرین مصطفى مسلم (۴۷-۸۵) تعريف الدارسین بمناهج المفسرین (۲۳۳-۲۵۴)
۴	عبدالله بن مسعود (ترجمته و مبلغه من العلم و منهجه فی التفسیر وطرق الرواية عنه). سيدنا علي (ترجمته، جهوده فی التفسیر وطرق الرواية عنه)، أبي بن كعب (ترجمته و مبلغه من العلم و منهجه فی التفسیر وطرق الرواية عنه)، مميزات التفسیر فی عهد الصحابة.	التفسیر والمفسرون (ج ۱/ ۶۳-۷۳) مناهج المفسرین مصطفى مسلم (۸۵-۱۶۴)
۵ و ۶ و ۷	التفسیر فی عهد التابعین، مصادر التفسیر فی عهد التابعین، مدارس التفسیر فیها، مدرسة التفسیر بمكة وأشهر رجالها (مجاهد، سعيد بن جبیر، عكرمة، عطاء، طاووس). مدرسة التفسیر بالمدينة وأشهر رجالها (أبو العالية، زيد بن أسلم، محمد بن كعب القرظی). مدرسة التفسیر بالعراق وأشهر رجالها (علقمة- مسروق- الحسن البصری، قتادة، عامر الشعبي، مرة الهمدانی)، مميزات التفسیر فی عهد التابعین.	مناهج المفسرین للشرقای (۳۷-۵۰)؛ التفسیر والمفسرون (ج ۱/ ۷۵-۱۰۲)م
۸	التفسیر بالمأثور، معناه، أسباب ضعفه (الوضع، الإسرائيليات)، التعريف بأشهر كتب التفسیرالمأثور.	مناهج المفسرین للشرقای (۵۷-۷۹)؛ دراسات فی التفسیر ومنهجه (۱۵۵-۱۷۰)؛ التفسیر والمفسرون (ج ۱/ ۱۰۴-۱۴۷)م
۹	ابن جریر الطبری، ترجمته و منهجه فی التفسیر، القيمة العلمية للتفسیر.	مناهج المفسرین للشرقای (۷۹-۱۰۰)؛ التفسیر والمفسرون (ج ۱/ ۱۴۸-۱۶۰)
۱۰	ابن كثير، ترجمته و منهجه فی التفسیر، القيمة العلمية للتفسیر.	التفسیر والمفسرون (ج ۱/ ۱۷۳-۱۷۷)

التفسیر والمفسرون (ج ۱/۱۸۳-۲۰۵)، تعريف الدارسين بمناهج المفسرين (۴۶۴-۴۹۲)	التفسیر بالرأى ، معناه ، أنواعه، موقف العلماء فيه .التعريف بأشهر كتب التفسیر بالرأى، أهم الكتب فى التفسیر بالرأى الجائز.	۱۱
التفسیر والمفسرون (ج ۱/۲۰۶-۲۱۱)؛ تعريف الدارسين بمناهج المفسرين (۴۶۴-۴۹۲)؛ مناهج المفسرين لمنيع بن عبد الحلیم محمود (۱۴۵-۱۵۳)	الامام فخر الدين الرازى ومنهجه فى التفسیر	۱۲